

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA DRŽANJA (pridržavanja) ZA (Allahovu) KNJIGU I POSTUPAK (Muhammeda a.s.)

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan od Mis'ara i (drugoga) osim njega, od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, rekao je: Rekao je (jedan) čovjek od Židova Umeru:

"O zapovjedniče (svih) vjernika! Da je (slučaj) da je na nas (tj. da je nama) sišao ovaj ajet (u kome stoji, u kojem stoji) "..... danas sam usavršio vama vašu vjeru, i upotpunio sam na vas Svoju blagodat, i zadovoljio sam se vama (sa) Islamom (kao) vjerom.....", zaista bismo (mi) uzeli (sebi) taj dan blagdanom (tj. godišnjim vjerskim praznikom)." Pa je rekao Umer: "Zaista ja zaista znam (u) koji je dan sišao ovaj ajet. Sišao je (na) dan Arefata u dan petak (tj. u petak)." Čuo je Sufjan od Mis'ara, a Mis'ar Kajsa, a Kajsa (je čuo) Tarika.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Enes, sin Malika, da je on čuo Umera sutradan kada su se prisegnuli (izvjesni) muslimani Ebu Bekru, i ujednačio se je (tj. i pojavio se Umer) na govornici poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i) osvjedočio se je (očitovao se je, tj. izgovorio je kelimei šehadet) prije Ebu Bekra, pa je rekao:

"Što se tiče poslije, pa izabrao je Allah za Svoga poslanika (tj. Svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, (ono dobro) koje je kod Njega nad (ono dobro) koje je kod vas. A ovo je (Allahova) knjiga koja (je ta što) je napatio Allah s njom (pomoću nje) vašega poslanika, pa uzmite za nju (uzmite nju), napatit ćete se, i samo je napatio Allah (tj. i napatio je Allah samo) s njom Svoga poslanika."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Stisnuo (Pritisnuo, Privukao) me je k sebi Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je:

"Moj Bože! Pouči ga (Svojoj) knjizi."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Sabbaha, pričao nam je Mutemir, rekao je: Čuo sam Avfa da je Ebu Minhal pričao njemu da je on čuo Ebu Berzeta (da) je rekao:

"Zaista Allah obogaćuje vas, ili podiže (uzdiže) vas sa Islamom i sa Muhammedom, pomilovao ga Allah i spasio."

(Ili: Zaista Allah čini nepotrebnim, dostatnim, ili namještao je vama - prebijene kosti, tj. ispravljao je, ispravlja vama propuste i posrtaje - sa Islamom i sa Muhammedom, pomilovao ga Allah i spasio. U prednjem prevodu doslovno treba da stoji: "....., ili je podigao (uzdigao) vas sa Islamom i sa.....").

Rekao je Ebu Abdullah: Dogodilo se je ovdje "jugnikum (obogaćuje vas, čini nepotrebnim, dostatnim vas)", a samo je ono (tj. a ono je samo) "ne'ašekum (podigao je vas; namještao je vama - prebijene kosti da zarastu, prerastu)", gleda se (tj. gledajući) u korijen

(osnov) knjige (toga izvjesnoga) držanja (pridržavanja za Allahovu knjigu - Kur'an - i postupak Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Dinara, da je Abdullah, sin Umera, pisao k Abdulmeliku, sinu Mervana, (i) prisegnjuje se (prisegnjujući se pismeno) njemu:

"I priznajem za to za (svoju) poslušnost i pokornost na postupku Allaha i postupku Njegovoga poslanika u (onome) što sam mogao (tj. koliko mogu)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Poslao sam se (tj. Poslan sam) sa sakupljačicama (izvjesnih) riječi."

(Tumačenje ovoga izraza je već prolazilo u tekstu.)

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Poslao sam se (Poslan sam) sa sakupljačicama (izvjesnih) riječi (sa aforizmima); i pomogao sam se (i pomognut sam) sa (izvjesnim) strahom (panikom); i dok sam ja spavač, vidio sam mene (tj. vidio sam sebe da) su se meni donijeli ključevi blagajni (izvjesne) zemlje (ili: cijele Zemlje), pa su se stavili u moju ruku."

Rekao je Ebu Hurejrete: "Pa već je otišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a vi jedete njih (kako vam se dogodi, kako želite pomiješavši vi razna jela zajedno, jer "legisun" znači jelo pomiješano ječmom, tj. trošite ta bogatstva izmiješavši ih kako želite); ili dojite ih (sasnete ih); ili riječ (neku je rekao koja) naliči (liči) njoj (nekoj od te dvije navedene riječi, rečenice)."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Lejs od Seida, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema od (Allahovih) vjerovijesnika (ni jedan) vjerovijesnik (da je bi drukčiji) osim (takav da) se je njemu dalo od (izvjesnih, natprirodnih) znakova što je slično njemu (dovoljno, dostatno da) se je njemu vjerovalo (da se on vjerovao kao Allahov vjerovijesnik), ili vjerovalo je na njemu (na toj vrsti znakova, na osnovu toga broja znakova vjerovalo je tadašnje) ljudstvo (tadašnji ljudi). A samo je bio (znak) koji se je dao meni (tj. A bio je znak koji se dao meni samo) objava (što) je objavio nju Allah k meni. Pa nadam se da sam ja najmnogobrojniji (od) njih sljedbenikom (sljedbenicima na) sudnjem danu (dakle: nadam se da ću ja imati najviše sljedbenika na sudnjem danu)."

GLAVA

(izvjesnoga) povodjenja za postupcima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i govora Allaha, uzvišen je: "....., i učini nas za (izvjesne) bogobojazne vođom."

Rekao je (veli se da je riječ o Mudžahidu da je on rekao da ajet znači): Vođama (nas učini takvim, takvih osobina da) se povodimo za (onim) ko je prije nas (bio, postojao), i (da) se povodi za nama (onaj) ko je poslije nas (tj. ko bude živio poslije nas). A rekao je Ibnu Avn:

Tri (svojstva su takva da) želim njih za svoju osobu i za svoju braću (prijatelje, tj. želim ih sebi i svojoj braći, ili prijateljima):

Ovaj postupak (običaj Muhammeda a.s.) da se poučavaju njemu i (da) pitaju o njemu (za njega); i Kur'an da se urazumijevaju (u) njega (tj. da ga razumijevaju sebi) i (da) pitaju o njemu; i (da) ostave (moja braća, prijatelji te izvjesne, ili: sve) ljude osim od dobra.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abbasa, pričao nam je Abdurahman, pričao nam je Sufjan od Vasila, od Ebu Vaila rekao je: Sjeo sam do Šejbeta u ovoj bogomolji (tj. u Kabi). Rekao je: "Sjeo je do mene Umer u (tj. na) ovome tvome mjestu sjedenja pa je rekao:

"Razmišljao sam (Pomišljao sam) da neću ostaviti (tj. da ne ostavim) u njoj (ni jednu) žutu, a ni bijelu (paru, tj. ni zlata, ni srebra), osim (da) sam podijelio (tj. osim da razdijelim, nego da razdijelim) nju (tj. tu svu gomilu novca) među (te) muslimane." Rekao sam: "Nisi ti sa učiniocem (tj. Nisi ti učinilac toga)." Rekao je: "Zašto?" Rekao sam: "Nisu učinila njega (tj. Nisu učinila to) tvoja dva druga (prije tebe)." Rekao je: "Njih dvojica su (ta izvjesna) dva čovjeka (što) se povodi za njima dvojicom."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: Pitao sam Aameša pa je rekao od Zejda, sina Vehba, čuo sam Huzejfeta (da) govori:

Pričao nam je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je (izvjesna) vjernost (povjerljivost, pouzdanost) sišla iz neba u korijen srca (izvjesnih) ljudi. I sišao je Kur'an, pa su čitali Kur'an (i iz njega su još saznali da treba biti povjerljiv, pouzdan), i znali su (još i) iz postupaka (iz običaja Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, izvijestio nas je Amr, sin Murreta, čuo sam Murreta Hemdaniju (da) govori: Rekao je Abdullah (Mes'udov):

Zaista najljepše (izvjesno) pričanje (razgovor) je knjiga Allaha, i najljepši putokaz (tj. način života) je putokaz Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, i (a) najgori (ti izvjesni) poslovi su proizvedeni (nanovo između) njih (tj. novotarije).

I: "Zaista što se vama obećava, zaista je dolazač (tj. zaista će i doći to), i niste vi sa činiocima nemoćnim (tj. i niste vi učinioci nemoćnim, koji čine da se ne može dogoditi ono što vam je obećano, kao što je proživljenje nakon smrti na sudnjem danu)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Ubejdulaha, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, rekao je (svaki od njih dvojice): Bili smo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista sudiću svakako među vama dvojicom sa knjigom Allaha."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Hilal, sin Alije, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Svaki (od) moje sljedbe ulazi (tj. unići će u) raj, osim (onoga) ko nije htio (tj. osim ko neće da uniđe, osim onoga koji neće da uđe)." Rekli su: "O poslaniče Allaha! A ko neće (A ko to neće da uđe u raj)?" Rekao je: "Ko se je pokorio (tj. Ko se pokorava) meni, unišao je (tj. unići će u) raj. A ko se je ogriješio meni (tj. A ko nije bio pokoran meni), pa već nije htio."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ubadeta, izvijestio nas je Jezid, pričao nam je Selim, sin Hajjana, a hvalio je na njega (tj. a hvalio ga je Jezid), pričao nam je Seid, sin Mina-a, pričao nam je, ili čuo sam Džabira, sina Abdullaha, (da) govori:

Došli su (neki) anđeli ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je spavač (tj. a on je spavao), pa je rekao neki (od) njih: "Zaista on je spavač (on spava)." A rekao je neki (od) njih: "Zaista (njegovo) oko je spavač (njegovo oko spava), a srce je budno (probuđeno)." Pa su rekli: "Zaista za ovoga vašega druga je (tj. ima, postoji jedan) primjer, pa udarite njemu (tj. donesite, iznesite mu jedan) primjer (ili: pa udarite za njega, iznesite za njega jedan primjer)." Pa je rekao neki (od) njih (jedan od njih): "Zaista on je spavač (on spava)." A rekao je neki (od) njih (jedan drugi): "Zaista (njegovo) oko je spavač (njegovo oko spava), a srce je budno." Pa su rekli:

"Njegov primjer je kao primjer čovjeka (koji) je sagradio (napravio) kuću (dom), i učinio je u njoj (jednu) gozbu, i poslao je pozivača (da pozove ljude na tu gozbu). Pa ko je odgovorio (odazvao se tome) pozivaču, unišao je (u tu) kuću i jeo je od (te) gozbe. A ko nije odgovorio (tome) pozivaču, nije unišao (u tu) kuću i nije jeo od (te) gozbe." Pa su rekli: "Protumačite nju (tu priču) njemu (da) razumije nju." Pa je rekao neki (jedan od) njih: "Zaista on je spavač." A rekao je neki (drugi od) njih: "Zaista (njegovo) oko je spavač, a srce je budno." Pa su rekli:

"Pa (ta) kuća je raj, a (taj) pozivač je Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio. Pa ko se je pokorio (ko se pokori) Muhammedu, pomilovao ga Allah i spasio, pa već se je pokorio Allahu. A ko se je ogriješio Muhammedu, pomilovao ga Allah i spasio, pa već se je ogriješio Allahu. I Muhammed je (na taj način) rastavio (rastavlja) između (tih) ljudi.

Slijedio je njega (Muhameda, sina Ubadetovoga) Kutejbete od Lejsa, od Halida, od Seida, sina Ebu Hilala, od Džabira: Izašao je na nas (tj. Izašao je nama) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ibrahima, od Hemama, od Huzejfeta rekao je:

"O družino (kur'anskih) čitača! Budite ispravni (ili: Budite istrajni), pa već ste se pretekli preticanjem dalekim. Pa ako ste uzeli (ako uzmete da krivudate, ako budete krivudali) desno i lijevo, (pa) zaista već ste zalutali (zalutaćete) lutanjem dalekim."

PRIČAO NAM JE Ebu Kurejb, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Samo je moj primjer i primjer (onoga) što je poslao mene Allah sa njim (to je samo) kao primjer (jednoga) čovjeka (koji) je došao (jednome) narodu pa je rekao:

"O moj narode! Zaista ja sam vidio (izvjesnu) vojsku sa svoja dva oka, i zaista ja sam (vaš) opominjač goli, pa (svoj) spas (tražite sebi)!" Pa se je pokorila njemu (jedna) skupina od njegovoga naroda, pa su išli (otputovali početkom te noći), pa su otišli na njihovoj (na svojoj) polaganosti (tj. otišli su polako), pa su se spasili. A nije vjerovala (tj. smatrala je za laž to jedna) skupina od njih, pa su osvanuli (u) njihovom (u svome) mjestu. Pa je jutrom došla njima (ta) vojska, pa je uništila njih i iskorijenila je njih. Pa to je primjer (onoga) ko se je pokoravao meni, pa je slijedio (ono) što sam donio njega (što sam ga donio, što sam donio), i

primjer (onoga) ko se je ogriješio meni i nije vjerovao u (ono) što sam donio njega od (te) istine (što sam donio od istine)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Zuhrije, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina 'Utbeta, od Ebu Hurejreta rekao je:

Pošto je preminuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i učinio (tj. postavio) se je halifom Ebu Bekr poslije njega, i pobezvjerio se je (onaj) ko se je pobezvjerio od (izvjesnih) Arapa, rekao je Umer Ebu Bekru:

"Kako (da) se boriš (protiv tih izvjesnih) ljudi, a već je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedilo se je meni da se borim (protiv svih) ljudi dok reknu (dok ne reknu): "Nema božanstva osim Allah!", pa ko je rekao: "Nema božanstva osim Allah!", sačuvao je od mene svoje imanje i svoju osobu (tj. život), osim sa njegovim pravom (sa pravom toga osnova vjere koje dozvalja, dozvoljava da se neko kazni), a njegov obračun je na Allahu (pa kako da se boriš protiv tih ljudi kada i oni govore da nema božanstva osim Allah)?" Pa je rekao:

"Tako mi Allaha zaista boriću se svakako (protiv onoga) ko je rastavljao (tj. ko pravi razliku) između (te) molitve i (toga) zekata, pa (jer) zaista zekat je dužnost (od svakoga) imanja (koju treba izvršiti). Tako mi Allaha da su spriječili (tj. kad bi oni spriječili da daju) meni uže (jedno, tj. da daju jedno uže manje nego što su davali prije moje vladavine, prije moje uprave, jedno uže što) su bili (običaja da) izvršavaju njega ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bih se borio (protiv) njih na njegovo sprječavanje (tj. zbog njegovoga sprječavanja, nedavanja)." Pa je rekao Umer: Pa tako mi Allaha nije ono (ništa drugo) osim (to) da sam vidio (da) je Allah već raširio (rasprostranio, otvorio) prsa Ebu Bekra za (tu) borbu. Pa sam prepoznao (saznao) da je ono (da je to izvjesna) istina (tj. da je ona - ta borba prava, ispravna).

Rekao je Ibnu Bukejr i Abdullah od Lejsa: "Kozicu (žensko jare kada bi htjeli da daju manje, borio bih se protiv njih)", i ono je (i to je) ispravnije (vjerodostojnije, nego tekst u kome se kaže "..... uže.....").

PRIČAO MI JE Ismail, pričao mi je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, pričao mi je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Abdullah, sin Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Došao je Ufejnete, sin Hisna sina Huzejfeta sina Bedra, pa je odsjeo na (tj. kod) sina svoga brata (tj. kod svoga bratića) Hurra, sina Kajsa sina Hisna, a bio je od (izvjesne) nekolicine koji su (ti ljudi što) približuje njih Umer, a bili su (kur'anski) čitači drugovi sjednice Umera i njegovoga zdogovaranja, (i) bili (su oni) ljudi u muževnim godinama, ili mladići. Pa je rekao Ufejnete sinu svoga brata (tj. svome bratiću):

"O sine moga brata (O bratiću)! Da li je za tebe (tj. Imaš li ti neki) način kod ovoga zapovjednika, pa (da) tražiš dozvolu meni na njega (tj. njemu da uniđem)?" Reкао je: "Tražiću dozvolu za tebe na njega (tj. tebi da uniđeš njemu)." Reкао je Ibnu Abbas: Pa je tražio dozvolu za Ufejnetu. Pa pošto je unišao, rekao je:

"O sine Hattaba! Tako mi Allaha ne daruješ nas mnogo (ne daješ nam mnogo) i ne sudiš među nama sa (tom) pravdom." Pa se rasrdio Umer, čak (da) je pomislio (naumio) s

(tim) da padne s njim (tj. da obori) njega (na tle, na tlo radi udaranja batinama, bičevima). Pa je rekao Hurr: "O zapovjedniče (svih) vjernika! Zaista Allah, uzvišen je, rekao je Svome vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Uzmi (izvjesno) opraštanje, i zapovjedaj za (izvjesno, ili: za svako) dobro, i zakreni (okreni) se od (izvjesnih) nezalica.", a zaista ovaj (Ujedinite) je od (izvjesnih) nezalica. Pa tako mi Allaha nije prešao njega (tj. nije prešao preko sadržaja ovoga ajeta) Umer kada je pročitao (proučio) njega na njega (tj. njega - taj ajet - njemu). A bio je (Umer) veliki stajac kod knjige Allaha (tj. vrlo se je držao onoga što u Kur'anu stoji, i što se naređuje).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemea, od Malika, od Hišama, sina Urveta, od Fatime, kćeri Munzira, od Esmee, kćeri Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, da je ona rekla: Došla sam Aiši kada je pomrčalo Sunce, a (izvjesni) ljudi su stajači (u molitvi), i ona je stajačica (i) klanja, pa sam rekla:

"Šta je za ljude (ove, tj. Šta je ovim ljudima)?" Pa je dala znak sa svojom rukom prema nebu pa je rekla: "Slava Allahu!" Pa sam rekla: "Znak (tj. Znak Allahovoga uređenja svemira)?" Rekla je sa svojom glavom, to jest: Da. (Doslovno: da: Da.). Pa pošto je otišao (sa molitve završivši je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zahvalio je Allahu i pohvalio je na Njega, zatim je rekao:

"Nema od stvari (tj. Nema ni jedne stvari što) je nisam vidio (dosad) osim a već sam vidio nju u ovome svome mjestu stajanja (ovdje sada), čak raj i Vatra (tj. čak raj i pakao). I objavilo se je k meni da ćete se vi iskušavati (stavljati na kušnju) u grobovima (svojim) blizu kušnje Velepremazivača (Dedždžala, tj. sokro kao što je teška i kušnja od Dedždžala). Pa što se tiče (svakoga) vjernika - ili (svakoga) muslimana, neću znati (tj. ne znam) koje je to rekla (tj. koju tu riječ je rekla) Esma - pa (on će da) govori:

"Muhammed je donio nama (te jasne) dokaze, pa smo odgovorili i vjerovali smo. Pa (će da) se govori (rekne njemu): "Spavaj (kao) dobar! Znali smo da si ti uvjeren (ubijeden u tu istinu)." A što se tiče (izvjesnoga, svakoga) licemjerca (dvoličnjaka) - ili (svakoga) sumnjača, neću znati koje to je rekla (tj. ne znam šta je od toga rekla) Esma - pa (on će da) govori: "Neću znati (tj. Ne znam). Čuo sam (izvjesne) ljude (da) govore (neku) stvar (nešto), pa sam (i ja) rekao njega (tj. nju - tu stvar, to što ti ljudi govore)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pustite me, dok sam ostavio vas (tj. U vrijeme kada vam ništa ne naređujem, i ništa vam ne zabranjujem, pustite me na miru, i ne pitajte me, ne raspitujte me ništa). Samo su propali (oni) koji su bili prije vas sa (zbog) njihovoga pitanja (tj. zbog svoga pretjeranoga raspitivanja) i njihovoga protivljenja na njihove vjerovijesnike (tj. i zbog svoga neslaganja sa svojim vjerovijesnicima). Pa kada sam zabranio vama (jednu) stvar, pa odstranite se nje (od nje). A kada sam zapovjedio vama za (jedan) posao, pa dođite od njega (onoj količini) što ste mogli (tj. pa činite to koliko možete)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od množine (izvjesnoga) pitanja i opterećivanja (sebe sa onim) što neće namjeravati (što ne namjerava, što se ne tiče) njega, i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "....., ne pitajte o (nekim) stvarima (koje su takve) ako se pokažu (one) vama, biće loše (one) vama.....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, Mukri'a, pričao nam je Seid, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šhaba, od Amira, sina Sada sina Ebu Vakkasa, od njegovoga oca da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista najveći (od svih) muslimana grijehom (tj. najgriješnji musliman) je (onaj) ko je pitao o (jednoj) stvari (koja) se nije zabranjivala, pa se je zabranila zbog njegovoga pitanja."

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je 'Affan, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Musa, sin Ukbeta: Čuo sam Ebu Nadra (da) priča od Busra, sina Seida, od Zejda, sina Sabita da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, uzeo (sebi jednu) sobu u Bogomolji od hasure (tj. tu sobu je napravio od prostirki koje su bile napravljene od rogozine), pa je klanjao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u njoj (nekolike, nekoliko) noći, čak (da) su se sakupljali k njemu (još i neki) ljudi. Pa su izgubili njegov glas (jednu) noć, pa su mislili da je on već zaspao, pa je počeo neki (od) njih (da) se iskašljava zato (da) izađe njima (da bi izašao k njima). Pa je rekao:

"Nije prestalo s vama (ono) koje (što) sam vidio od vašega pravljenja (tj. Neprestano ste pravili, činili ono što sam već vidio), čak (da) sam se plašio da se (to) propiše na vas (kao stroga dužnost). A da se je (to) propisalo na vas, ne biste stajali s njim (tj. A da vam se to propisalo, ne biste uspostavili njega, ne biste uzdržavali to, ne bi se toga držali). Pa klanjajte, o ljudi, u vašim (svojim) kućama, pa (jer) najvrijednija molitva (svakoga) čovjeka je u njegovoj kući, osim (svake molitve) propisane (osim fard namaza)."

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a Eš'arije rekao je:

Pitao se (tj. Pitan) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (nekim) stvarima (što) je mrzio njih. Pa pošto su umnožili (tj. mnogo upućivali) na njega (to) pitanje (zapatkivanje - pitanja, zapitkivanja), rasrdio se je i rekao je:

"Pitajte me." Pa je ustao (jedan) čovjek pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Ko je moj otac?" Rekao je: "Tvoj otac je Huzafete." Zatim je ustao drugi pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Ko je otac?" Pa je rekao: "Tvoj otac je Salim, slobodnjak Šejbeta." Pa pošto je vidio Umer (ono) što je u (na) licu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (njegove) srditosti, rekao je: "Zaista mi se kajemo ka Allahu."

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Abdulmelik od Verrada, pisara Mugireta, rekao je: Pisao je Muavijete ka Mugiretu:

"Piši k meni, šta si čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je pisao k njemu: "Zaista vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio je (običaja da) govori u koncu (u zadnjem dijelu, tj. otragu) svake molitve (namaza):

"Nema božanstva osim Allah, sam On! Nema druga Njemu. Njemu je (sva) vladavina (vlast), i Njemu je (sva) hvala! I On je na svaku stvar mnogo moćan! Moj Bože! Nema sprječavača (sprječavaoca) za (ono) što si darovao! I nema davača (darovaoca) za (ono) što si spriječio. I neće koristiti posjedniku (izvjesne) sreće od Tebe (njegova) sreća (tj. neće ga moći spasiti od Tvoje kazne)."

I pisao je k njemu da je on bio (i običaja da) zabranjuje "reklo se je" i "rekao je (ovaj ovo, a onaj ono)", i mnogobrojnost (toga) pitanja i upropaštavanje (uništavanje svoga, ili: svakoga) imanja. I bio je (običaja da) zabranjuje grijehenje (neposlušnost svojim) majkama, i živo zakopavanje (sahranjivanje svojih) kćera, i sprječavanje (izvršavanja dužnih obaveza) i "Daj mi!" (tj. i prosjačenje).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa rekao je: Bili smo kod Umera, pa je rekao:

Zabranilo se je nama (izvjesno, ili: svako) opterećivanje (sebe samoga, a posebno usiljeno opterećivanje prikazivanjem sebe da zna ono što ne zna).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. A pričao mi je Mahmud, pričao nam je Abdurezak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izašao kada se nagelo Sunce (prema zapadu sa najviše dnevne tačak na nebu), pa je klanjao podne (podnevnu molitvu). Pa pošto je pozdravio (u ime završetka molitve na kraju molitve, tj. predao selam), ustao je (tj. stao je) na Govornicu, pa je spomenuo Čas, i spomenuo je da su pred njim (tj. da će se prije njega dogoditi neke) stvari velike. Zatim je rekao:

"Ko je volio (tj. Ko želi) da pita o (nekoj) stvari, pa neka pita o njoj. Pa tako mi Allaha neće pitati mene (ni) o (jednoj) stvari (pa da će biti drukčije) osim (tako da) sam izvijestio (tj. da ću izvijestiti) vas za nju (o njoj) dok sam trajao (tj. dok trajem) u (na) ovome svome mjestu (gdje stojim)." Rekao je Enes: Pa su umnožili (prisutni) ljudi (svoj) plač, a umnožio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da govori: "Pitajte me!" Pa je rekao Enes: Pa je ustao k njemu (jedan) čovjek pa je rekao:

"Gdje je moje mjesto ulaska (na drugome svijetu), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Vatra (tj. Pakao)." Pa je ustao Abdullah, sin Huzafeta, pa je rekao: "Ko je moj otac, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Tvoj otac je Huzafete." Rekao je: Zatim je umnožio da govori: "Pitajte me! Pitajte me!" Pa je kleknuo (tj. sjeo) Umer na svoja dva koljena pa je rekao:

"Zadovoljili smo se sa Allahom (kao) Gospodarem, i sa Islamom (kao) vjerom, i sa Muhammedom, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) poslanikom." Rekao je: Pa je šutio (zašutio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je to rekao Umer. Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Preče (Priličnije, doličnije)."

(A veli se da ovaj izraz na ovome mjestu u tekstu "evla" znači: Ili ne. To jest: Ili ne bili zadovoljni, a to će reći: Bili vi zadovoljni sa tim što si rekao, ili ne! U ovome slučaju ono "a" u "evla" trebalo je biti napisano sa elifom, a ne sa jetom, sa "j" na kraju, ali je, eto, napisano sa "j".)

"Tako mi (Onoga) koji je (Taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista već se je izložio meni raj i Vatra (raj i pakao) maločas (maloprije) u (na) strani ovoga zida, a ja klanjam, pa

nisam vidio (ništa) kao danas o (svakome) dobru i (svakome) zlu (ili: pa nisam vidio kao danas u vezi izvjesnoga dobra i izvjesnoga zla)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahmana, izvijestio nas je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Šubete, izvijestio me je Musa, sin Enesa, rekao je: Čuo sam Enesa, sina Malika, rekao je: Rekao je (jedan) čovjek:

"O vjerovijesniče Allaha! Ko je moj otac?" Rekao je: "Tvoj otac je omsica (iks - taj-i-taj)." I sišao je (ajet):

"O (vi) koji ste vjerovali, ne pitajte o (nekim) stvarima.....". Ajet (taj vidi).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Sabbaha, pričao nam je Šebabete, pričao nam je Verka' od Abdullaha, sina Abdurahmana, čuo sam Enesa, sina Malika, (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se odstraniti (Neće prestati izvjesni, ili: svi) ljudi (da) se međusobno pitaju, čak (da će da) govore (da pitaju): "Ovaj Allah je stvoritelj svake stvari. Pa ko je stvorio Allaha?"

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubejda sina Mejmuna, pričao nam je 'Isa, sin Junusa, od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednoj) oranici (tj. njivi) u Medini, a on se oslonja (oslanja) na (jednu) palminu granu (kao štap, umjesto štapa). Pa je prošao pokraj (neke) nekolicine od (izvjesnih) Židova. Pa je rekao neki (od) njih:

"Pitajte ga o (tom) duhu (ili: o toj duši)." A rekao je neki (od) njih: "Ne pitajte ga, (zato da) neće dati čuti vama (nešto) što mrzite." Pa su ustali k njemu pa su rekli: "O Ebul-Kasime! Pričaj nam o (tom) duhu (ili: o toj duši)." Pa je stajao (jedan) čas (i) gleda (tj. stajao je jedan čas gledajući). Pa sam prepoznao da se ono objavljuje k njemu, pa sam se odgodio (tj. odstranio, odmakao) od njega dok se je popela (digla, tj. prestala Allahova) objava. Zatim je rekao (tj. pročitao, proučio tada objavljeni ajet):

"I pitaju te o (tome) duhu (ili: o toj duši); reci: Duh (ili: Duša) je od stvari (ili: od zapovjedi) moga Gospodara.....".

GLAVA

(izvjesnoga svoga) povodenja za činovima (djelima, postupcima, radovima) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Uzeo je (sebi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) prsten od zlata. Pa su uzeli (sebi izvjesni) ljudi (neke) prstenove od zlata. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja sam uzeo (sebi jedan) prsten od zlata." Pa je bacio (odbacio) njega i rekao je: "Zaista ja neću obući (tj. neću staviti) njega nikada (dovijek, zauvijek)." Pa su bacili (i ti izvjesni) ljudi njihove (tj. svoje) prstenove.

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesnoga svoga) udubljanja, i (izvjesnoga) međusobnoga prepiranja u (izvjesnoj) nauci (znanju) i (izvjesnoga) prelaženja granice (tj. izvjesnoga precjenjivanja, pretjeranosti) u (svojoj) vjeri i (izvjesnim) novotarijama, (to se mrzi) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "O stanovnici Knjige (tj. O sljedbenici Biblije), ne prelazite granicu u vašoj vjeri (tj. ne precjenjujte i ne preuveličavajte ono što imate u svojoj vjeri), i ne govorite na Allaha (Tvorca svega i svakoga, ne govorite na Njega ništa drugo) osim (te izvjesne) istine.....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne spajajte međusobno (Ne sastavljajte uzastopno dva dana u postu bez mršenja)." Rekli su: "Zaista ti (ih) spajaš međusobno." Rekao je: "Zaista ja nisam slično vama (tj. nisam kao vi). Zaista ja zanoćim (noćim u takvom stanju da) nahranjuje mene moj Gospodar i napaja me." Pa nisu završili (okončali, tj. nisu se prošli) od (toga) međusobnoga (uzastopnoga) spajanja. Rekao je: Pa je spajao međusobno s njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dva dana, ili dvije noći. Zatim su vidjeli (tadašnji) mlađak. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da se je odgodio (još za kasnije ovaj) mlađak, zaista bih povećao vama (još više to spajanje dana bez ikakvoga mršenja)." Kao (izvjesni) kažnjalac za njih (kažnjalac njih, njihov je rekao to).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa sina Gijasa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Ibrahim Tejmija, pričao mi je moj otac, rekao je:

Predikovao nam je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, na (jednoj) govornici od opeke (cigle), a na njemu je (jedan) mač, u njemu je (jedan) list obješen (stranica obješena), pa je rekao:

"Tako mi Allaha nema kod nas od knjige (tj. nema kod nas nikakve knjige koja) se čita osim knjiga Allaha, i (ono) što je u (na) ovome listu (doslovno: što je u ovoj stranici)." Pa je raširio (otvorio) nju (tj. njega - taj list), pa kada li su u njoj (u njemu) zubi (izvjesnih) deva (tj. u toj stranici, u tom listu su zapisane godine deva, starost deva koje se daju u slučaju krvarine)! I kada li je u njoj (u toj stranici, u tom listu zapisano i ovo): "Medina je zabranjena (tj. Ona je sveto tlo) od (brda) Ajra do toliko (udaljenosti, prostora). Pa ko proizvede u njoj (u Medini kakvu) novinu (novotariju; ili nasilje), pa na njega je prokletstvo Allaha, i (izvjesnih, ili: i sviju) anđela i ljudi skupa (sviju), (i) neće primiti Allah od njega mijenjanja (tj. trošenja, milostinje), a ni pravde (ili: neće primiti Allah od njega farda, a ni nafile)." I kada li je u njemu (u tome listu): "Zaštita (obezbjeđenje, osiguranje nemuslimana koje se daje od svih) muslimana je jedna, nastoji s njom najniži (od) njih (najbliži od njih, tj. tu zaštitu može da pruži i obeća i najniži, najbliži musliman). Pa ko je pokvario (prekršio zaštitu i obećanje

jednome) muslimanu (koji je dao nekome obećanje zaštite), pa na njega je prokletstvo Allaha, i anđela i ljudi skupa (sviju), neće primiti Allah od njega promjene (mijenjanja, tj. trošenja), a ni pravde." I kada li je u njoj (u stranici toj): "Ko je uzeo (sebi lično) međusobno zaštitništvo (od jednoga) naroda sa (drugim načinom) osim (bez) dozvole svojih zaštitnika, pa na njega je prokletstvo Allaha, i anđela i ljudi skupa (sviju), neće primiti Allah od njega mijenjanje (promjenu, tj. trošenje), a ni pravdu."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Muslim od Mesruka rekao je: Rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Napravio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) stvar (što) se je dopustilo u njoj (da se tako napravi), a udaljivao se je od nje (od te stvari jedan) narod. Pa je doprlo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zahvalio Allahu, zatim je rekao:

"Šta je umu (nekim) naroda (tj. Šta je nekim ljudima koji) se udaljavaju od (izvjesne) stvari (što) napravim nju (što je napravim, učinim)? Pa tako mi Allaha zaista ja sam najznaniji (od) njih o Allahu (za Allaha) i najžešći (od) njih zbog Njega plašenjem (tj. i najviše se plašim Njega od njih sviju)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Veki' od Nafi'a, sina Umera, od Ibnu Ebu Mulejketa rekao je:

Bili su blizu (ta) dvojica dobrih (najboljih) da propadnu njih dvojica: Ebu Bekr i Umer. Pošto je došlo na Vjerovijesnika (tj. k Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, izaslanstvo Temimovića, dao je znak jedan (od) njih dvojice za Akre'a, sina Habisa, Temimovića Hanzalovića, brata Mudžašiovića. A dao je znak drugi (od njih dvojice, tj. dao je predlog) za (nekoga drugoga) osim njega (osim Akre'a). Pa je rekao Ebu Bekr (ka) Umeru:

"Samo si htio (tj. Htio si ti samo) protivljenje meni (protivno meni da dadneš predlog)." Pa je rekao Umer: "Nisam htio protivljenje tebi." Pa su se podigli glasovi njih dvojice kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je sišao (sljedeći ajet o tome):

"O (vi) koji ste vjerovali, ne podižite vaše (svoje) glasove iznad glasa Vjerovijesnika....." do Njegovoga govora "..... (nagrada) velika."

Rekao je Ibnu Ebu Mulejkete: Rekao je Ibnu Zubejr: Pa je bio Umer poslije - a nije spomenuo to (će se dalje navesti, nije spomenuo i) od svoga oca (tj. djeda da je i on tako činio), misli (na) Ebu Bekra - (bio je Umer, bio bi Umer) kada je pričao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, za (kakvo) pričanje (razgovor), pričao je (tj. pričao bi) njemu kao brat (izvjesnoga) međusobnoga tajnoga razgovaranja, nije dao čuti njega do (da) traži razumjeti njega (taj govor, a to će reći: poslije objave toga ajeta, Umer je spušenim, tihim glasom razgovarao sa Muhammedom a.s.).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, majke (svih) vjernika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao u svojoj bolesti:

"Zapovjedite Ebu Bekru (da) klanja sa ljudima (kao imam)." Rekla je Aiša: Rekla sam: "Zaista Ebu Bekr kada je stao (tj. kada stane) u tvoje mjesto stajanja, nije dao čuti (tj. neće dati čuti svoje čitanje, učenje Kur'ana prisutnim) ljudima od (svoga) plača, pa zapovjedi Umeru, pa neka klanja (on kao imam)." Pa je rekao: "Zapovjedite Ebu Bekru, pa neka klanja sa (tim) ljudima." Pa je rekla Aiša: Pa sam rekla Hafsi: "Reci (ti): "Zaista Ebu Bekr kada je

stao (kada stane) u (na) tvoje mjesto stajanja, nije dao čuti (neće dati čuti prisutnim) ljudima od (svoga) plača, pa zapovjedi Umeru, pa neka klanja sa (tim) ljudima." Pa je učinila (Pa je tako i rekla) Hafsa. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista vi (žene), zaista ste vi drugarice Jusufa. Zapovjedite Ebu Bekru, pa neka klanja za (te) ljude (tj. sa tim ljudima)." Pa je rekla Hafsa (ka) Aiši: "Nisam bila za (to takvo nešto srećna da) pogodim od tebe (o Aišo) dobro (ikakvo)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, pričao nam je Zuhrija od Sehla, sina Sa'da, Saidije rekao je: Došao je Uvejmira 'Adžlanija ka Asimu, sinu Adija, pa je rekao:

"Da li si vidio (tj. Šta misliš za jednoga) čovjeka (koji) je našao (zatekao) sa svojom ženom (nekakvoga) čovjeka pa ubije njega (pa ga ubije), da li ubijate njega za njega (tj. da li ćete ubiti njega za njega)? Pitaj mi, o Asime, poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je pitao njega (Pa ga je pitao za to, o tome). Pa je mrzio (A mrzio je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (takva) pitanja i kudio je. Pa se vratio Asim, pa je izvijestio njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, mrzio (takva) pitanja. Pa je rekao Uvejmira: "Tako mi Allaha zaista doći ću (otići ću ja) svakako Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je došao, a već je spustio (objavio) Allah, uzvišen je, Kur'an poslije (iza) Asima, pa je rekao njemu:

"Već je spustio Allah o vama Kur'an." Pa je pozvao za njih dvoje (pozvao je njih dvoje). Pa su se proturili naprijed (tj. pred Muhammeda a.s.) njih dvoje, pa su se njih dvoje međusobno proklinjali. Zatim je rekao Uvejmira: "Lagao (Slagao) sam na nju, o poslanice Allaha, ako sam držao nju (tj. ako držim nju dalje u svome braku)." Pa je rastavio nju (tj. rastavio se je od nje), a nije zapovjedio njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za njezino rastavljanje. Pa je tekao (tj. nastao, postao izvjesni) običaj u (tj. među) dvoje (bračnih) međusobnih proklinjača (da se rastave nakon međusobnoga proklinjanja pred sudom). I rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Gledajte je. Pa ako je donijela (rodila) njega (dijete) crveno, kratko, kao (otrovni pustinjski) gušter, pa neću misliti (tj. pa ja ne mislim) njega (Uvejmira drukčije) osim (tako da) je već lagao (lažno tužio svoju ženu). A ako je donijela (rodila) njega crna, okata (velikih očiju), posjednika dviju zadnjica (dvaju guzova, tj. velikih guzova, guzlat), pa neću (onda) misliti (tj. ne mislim tada drukčije) osim (tako da) je već bio istinit (tužeći se) na nju." Pa je donijela njega na (toj) stvari ružnoj (mrskoj, tj. dijete rođeno iza te rastave, bilo je takvo da je potvrđivalo opravdanost tužbe Uvejmira).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba rekao je: Izvijestio me je Malik, sin Evsa, Nasrija. (Rekao je Ibnu Šihab:) A bio je Muhamed, sin Džubejra sina Mut'ima, spomenuo meni (jedno) spominjanje od toga (tj. od hadisa koji će se sada navesti). Pa sam unišao na Malika (tj. unišao sam ja Maliku), pa sam pitao njega pa je rekao: Otišao sam, dok uniđem na Umera (tj. čak tako da uniđem Umeru). Došao je njemu (Umeru dok sam ja tada sjedio kod njega) njegov služitelj (vratar) Jerfa' (Jerfa') pa je rekao:

"Da li je tebi (želja) u Usmanu, i Abdurahmanu, i Zubejru i Sa'du (da ih primiš jer oni) traže dozvolu (da ti uniđu - pa možeš li ih primiti da uđu)?" Rekao je: "Da." Pa su unišli, pa su pozdravili i sjeli su (oni). Pa je rekao: "Da li je tebi u Aliji i Abasu (želja da ih primiš - tj. Možeš li, Hoćeš li primiti Aliju i Abasa da uđu)?" Pa je dozvolio (i) njima dvojici (da uniđu). Rekao je Abbas:

"O zapovjedniče (svih) vjernika! Sudi između mene i između (izvjesnoga, tj. ovoga) nasilnika." Psovala (Grdila) su se njih dvojica. Pa je rekla (ta prisutna) skupina, Usman i njegovi drugovi: "O zapovjedniče (svih) vjernika! Sudi između njih dvojice, i odmori (daj odmoriti) jednoga (između) njih dvojice od (toga) drugoga." Pa je rekao: "Budite promišljeni (tj. Strpite se, pričekajte). Zaklinjem vas sa Allahom koji je (Taj što) sa Njegovom dozvolom stoje (tj. opstoje) nebo i Zemlja da li znate da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Ne nasljeđujemo se mi). Šta (Što) smo ostavili, (to) je milostinja!" - hoće (da kaže) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da se to odnosi na) njegovu osobu (znate li to)?" Rekla je (ta) skupina: "Već je to rekao." Pa se okrenuo Umer na Aliju i Abbasa (prema Aliji i Abbasu) pa (im) je rekao: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom da li znate vas dvojica da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao to?" Rekla su njih dvojica: "Da." Rekao je Umer: "Pa zaista ja sam pričalac (ja ću pričati) vama o ovoj stvari. Zaista Allah je bio naročito učinio (dodijelio) Svome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, u ovome imanju (od ratnoga plijena, tj. bio je odlikovao njega) sa stvari (jednom što) nije dao nju (ni) jednome (drugome čovjeku) osim njega, pa (tj. jer) zaista Allah (u Kur'anu) govori:

"Što je zaplijenio Allah na Svoga poslanika (tj. Svome poslaniku) od njih, pa niste pokaskivali (tj. niste natjeravali u kas, kasanje, trčanje).....". Ajet (taj vidjeti). Pa je bila ova (imovina od Nedirovića i Kurejzovića) čista (imovina određena samo) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim tako mi Allaha nije stiskao sebi nju osim vas, a niti je bio sebičan s njom na vas (u odnosu na vas). I već je davao vama nju, i prosipao je nju u (među) vas, dok je ostalo (dok nije ostalo) od nje (samo) ovo imanje. A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običajna da) troši na svoju porodicu trošak (opskrbu) njihove godine (godišnju hranu) od ovoga imanja. Zatim uzme što je ostalo, pa učini (stavi) njega (u) mjesto činjenja (tj. u mjesto stavljanja) imetka Allaha (tj. stavi višak, pretek u državnu blagajnu, u državnu imovinu). Pa je (tako) radio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, s tim (načinom) svoga života (za vrijeme svoga života). Zaklinjem vas sa Allahom da li znate to?" Pa su rekli: "Da." Zatim je rekao Aliji i Abbasu: "Zaklinjem vas dvojicu Allahom da li znate vas dvojica to?" Rekla su njih dvojica: "Da." Zatim je usmrtio Allah Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Ebu Bekr: "Ja sam zaštitnik (tj. zastupnik, nasljednik u vlasti) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je zgrabio (uzeo) nju (tu imovinu) Ebu Bekr, pa je radio u njoj sa (onim načinom) što je radio u njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a vas dvojica tada - i okrenuo se je na Aliju i Abbasa, pa je rekao: tvrdite vas dvojica da je Ebu Bekr u njoj ovakav (i ovakav, tj. svakakav). A Allah zna da je on u njoj (u toj imovini) istinit, dobročinitelj, pravoputan (napućen), (i) slijedilac za (tu) istinu (sljedbenik istine, prava). Zatim je usmrtio Allah Ebu Bekra, pa sam rekao: Ja sam zaštitnik (zastupnik) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (zaštitnik, nasljednik) Ebu Bekra. Pa sam zgrabio (uzeo) nju (tu imovinu) i dvije godine, radim u njoj (sa njom) sa (onim načinom) što je radio (kako je radio) s njim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekr. Zatim ste došla vas dvojica meni, a riječ vas dvojice je na riječi jednoj, i stvar vas dvojice je skupa. Došao si mi (ti, o Abbase, da) pitaš mene (tj. da tražiš od mene) tvoj dio (svoj dio nasljedstva) od sina tvoga brata (od svoga bratića), a došao mi je ovaj (da) pita mene (za) dio svoje žene od (iza) njezinoga oca. Pa sam rekao (vama): Ako ste htjeli vas dvojica (tj. Ako hoćete vas dvojica), dao sam (daću) nju (tu imovinu) ka vama dvojici na (taj uslov, uvjet) da je na vas dvojicu ugovor Allaha i Njegova obaveza (da) radite vas dvojica u njoj sa (onim načinom) što je radio (kako je radio) s njim poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa (onim načinom) što je (kako je) radio u njoj Ebu Bekr i sa (onim načinom) što (kako) sam radio (ja) u njoj otkako (otkada) sam njezin zaštitnik; a ako ne, pa ne govorite

vas dvojica meni o njoj. Pa ste rekla vas dvojica: "Daj je k nama s tim (uslovom, uvjetom)." Pa sam dao nju k vama dvojici s tim (uslovom). Zaklinjem vas sa Allahom da li sam dao nju k njima dvojici s tim (uslovom)?" Rekla je (prisutna) skupina: "Da." Pa se okrenuo na Aliju i Abbasa (prema Aliji i Abbasu) pa je rekao: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom da li sam dao nju k vama dvojici?" Rekla su njih dvojica: "Da." Rekao je: "Pa zar tražite sebi vas dvojica (nekakvo drugo) suđenje osim toga? Pa tako mi (Onoga) koji je (Taj što) sa Njegovom dozvolom stoji (opstoji to) nebo i Zemlja neću suditi o njoj (nikakvim drugim) suđenjem osim toga, čak (da) stane (tj. da nastane, da bude) Čas. Pa ako ste bila nemoćna vas dvojica od nje (tj. o njoj s takvim načinom da se brinete), pa dajte vas dvojica nju k meni, pa ja (ću da) budem dostatan vama dvojici (za) nju."

GLAVA

grijeha (onoga) ko je zaštitio proizvođača (neke novotarije u vjeri, tj. ko je sklonio, dao sklonište takvome licu, ko mu je dao odsjesti kod sebe).

Predao je njega (tj. hadis o tome) Alija od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Asim, rekao je: Rekao sam Enesu:

"Je li zabranio (tj. Je li učinio svetim tlom) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Medinu?" Rekao je: "Da, što je između toliko do toliko (tj. odavde pa dovde), (i) neće se sjeći njezina stabla. Ko je proizveo (Ko proizvede) u njoj (u Medini nekakvu) novost (novotariju u vjeri), pa na njega je prokletstvo Allaha, i (sviju) anđela i ljudi skupa (sviju)."

Rekao je Asim: Pa je izvijestio mene Musa, sin Enesa da je on rekao: "..... ili je zaštitio proizvođača (novotarije)."

GLAVA

(onoga) što se spominje od pokuđenosti (izvjesnoga ličnoga) mišljenja (u rješavanju islamskih pitanja) i opterećivanja (sebe izvjesnim) pravilom (tj. analogijom, a to će reći: i pokuđenosti upotrebe alalogije u rješavanju šeriatskih pitanja). "I ne slijedi" - (tj.) Ne govori - "(ono) što nije tebi od njemu (neko) znanje.....".

PRIČAO NAM JE Seid, sin Telida, pričao mi je Ibnu Vehb, pričao mi je Abdurahman, sin Šurejha, i (drugi) osim njega, od Ebul-Esveda, od Urveta rekao je: Hodočastio je (prolazeći) na nas (tj. pokraj nas) Abdullah, sin Amra, pa sam čuo njega (da) govori: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista Allah neće iščupati (tj. uzeti, oduzeti izvjesno) znanje poslije (što je slučaj da) je darovao njima njega (neće ga iščupati nekim) iščupavanjem, a ali (nego) će iščupati (oduzeti sebi) njega od njih sa zgrabljivanjem (sa uzimanjem njihovih) učenjaka sa njihovim znanjem, pa (će da) ostanu (neki) ljudi neznalice, (i) tražiće se od njih rješenje, pa (će oni da) daju rješenje sa njihovim mišljenjem (tj. po svome mišljenju, gledanju, smatranju), pa (će da) zavode (u zabludu druge) i lutaju (i lutaće i sami u zabludi)."

Pa sam (to) pričao Aiši, ženi (supruzi) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je zaista Abdullah, sin Amra hodočastio poslije. Pa je rekla: "O sine moje sestre (O

sestriću)! Odi ka Abdullahu, pa traži učvrstiti (ustaliti) meni od njega (onaj hadis) koji si pričao meni od njega." Pa sam došao njemu, pa sam pitao njega (pa sam ga pitao). Pa je pričao meni za njega (taj hadis) kao (poput, tj. slično kao onome, slično onome) što je pričao meni (prije). Pa sam došao Aiši, pa sam izvijestio nju (o tome). Pa se je začudila, pa je rekla: "Tako mi Allaha zaista već je zapamtio Abdullah, sin Amra (to)."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Ebu Hamzete, čuo sam Aameša rekao je: Pitao sam Ebu Vaila:

"Da li si prisustvovao Siffinu?" Rekao je: "Da." Pa sam čuo Sehla, sina Hunejfa (da) govori. - H - A pričao nam je Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Aameša, od Ebu Vaila rekao je: Rekao je Sehl, sin Hunejfa:

"O (prisutni) ljudi! Sumnjajte vaše (svoje) mišljenje (u ovoj borbi) na vašu vjeru (za svoju vjeru, tj. Osumnjajte ispravnost svoga mišljenja koje vas je navelo da se u ime svoje vjere međusobno ubijate). Zaista već sam vidio sebe (na) dan Ebu Džendela, a da mogu da vratim (tj. da odbijem) zapovjed poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bih vratio nju (tj. odbio bih je, poništio bih je). I nismo stavili naše sablje na naša ramena ka (jednoj) stvari (koja) obružnjuje nas (tj. koja nas zaplašuje, pa da je bilo drukčije) osim (tako da) su olakšale s nama (one - sablje da dođemo) do (jedne) stvari (što) poznajemo nju, osim ove stvari (u kojoj smo sada gdje se međusobno ubijamo ne poznajući u suštini šta će da bude s nama na sudnjem danu zbog ovoga što sad radimo)."

Rekao je (Aameš): A rekao je Ebu Vail: Prisustvovao sam Siffinu. I loša li je (borba) Siffin (tj. Siffin)!

GLAVA

(onoga) što je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) se pita (tj. da bude pitan) od (onoga) što se nije spustila na njega (njemu o tome Allahova) objava, pa govori (tj. pa on rekne): "Neću znati (tj. Ne znam)." Ili nije odgovorio do (da) se spusti na njega (tj. njemu o tom Allahova) objava, a nije rekao sa mišljenjem, a ni pravilom (analogijom) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "..... sa (onim) što je pokazao tebi Allah.....".

A rekao je Ibnu Mes'ud: Upitao se je (tj. Upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o (tom) duhu (ili: o duši), pa je šutio dok se je spustio (izvjesni) ajet (o tome).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je: Čuo sam Ibnul-Munkedira (da) govori: Čuo sam Džabira, sina Abdullaha (da) govori:

Razbolio sam se, pa je došao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti mene, i Ebu Bekr, a njih dvojica su dva pješaka (došli su mi pješke). Pa je došao meni, a već se je zanesvijestilo meni (tj. a već sam pao u nesvijest od bolova). Pa se očistio (čišćenjem za molitvu - abdestio je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Zatim je izlio (preostalu) svoju vodu za čišćenje na mene. Pa sam se osvijestio (došao sam k sebi) pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha!" A možda (ili: A ponekad) je rekao Sufjan: Pa sam rekao: "Hej poslaniče Allaha! Kako (da) sudim u (o) svome imanju? Kako (da) napravim (tj. da rasporedim nasljedstvo poslije sebe) u svome imanju?" Rekao je: Pa nije odgovorio meni (ni) sa (jednom) stvari (tj. ništa), dok je (u te momente, ili u te dane) sišao ajet (šeriatskoga)

nasljeđivanja (nasljedstva, pa sam onda vidio, saznao šta i kako treba da napravim, da uradim, da učinim).

GLAVA

poučavanja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, svoju sljedbu (svoje sljedbe) od (tih) ljudi i (tih) žena od (onoga) što je poučio njega Allah, (a) nije (to) sa mišljenjem (tj. nije ih poučavao po svome mišljenju), a niti predstavljanjem (prikazivanjem primjera, poređenjem, tj. a niti analogijom).

(Buharija je protivnik kijasa - analogije. Hanefijski pravници su, nasuprot tome, pristalice analogije.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avante od Abdurahmana, sina Asbehanije, od Ebu Saliha Zekvana, od Ebu Seida: Došla je (jedna) žena ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Odneseš (ti) ljudi (muškarci) tvoj hadis (tvoje pričanje), pa učini za nas (ženske) od svoje osobe (odredi jedan) dan (da) dolazimo tebi u njemu (pa da) poučavaš nas od (onoga) što je poučio tebe Allah." Pa je rekao: "Sakupljajte (Sakupite) se (dođite) u taj i taj dan u tome i tome (na tom i tom) mjestu." Pa su se (one) sakupile (sakupljale, skupile, sabrale). Pa je došao (dolazio je) njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je poučavao njih od (onoga) što je poučio njega Allah, zatim je rekao (između ostaloga):

"Nema od vas (ni jedna) žena (koja) je proturila naprijed pred sobom od svoje djece troje (tj. nije ih poslala prije sebe na drugi svijet, pa da je ona u drugom položaju) osim (takvom da) je (to) bilo njoj (jedan) zastor od Vatre." Pa je rekla (jedna) žena od njih: "O poslaniče Allaha! Dvoje (A dvoje)?" Rekao je: Pa je ponovila nju (tu riječ) dvaput. Zatim je rekao: "I dvoje, i dvoje, i dvoje."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće prestati (jedna) skupina od moje sljedbe (bivajući) pojavljivači na (toj) istini (neće prestati da) se bore (da ratuju).

A oni su (tj. A to su, kaže Buharija) stanovnici (ljudi izvjesnoga) znanja (tj. A to su učeni ljudi, učenjaci).

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, od Ismaila, od Kajsa, od Mugireta, sina Šubeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće prestati (jedna) skupina od moje sljedbe (da budu) pojavljivači (tj. međusobni potpomagači, ili: pobjeđivači nad neprijateljem), dok dođe (dok ne dođe) njima zapovjed Allaha (tj. sudnji dan), a oni su pojavljivači (potpomagači, pobjeđivači, pobjednici)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Humejd, rekao je: Čuo sam Muavijeta, sina Ebu Sufjana (da) predikuje, rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko (je takav da) hoće Allah s njim (neko) dobro, dadne razumijevanje njemu (tj. učini ga razumnim) u (toj islamskoj) vjeri. I samo sam ja (tj. A ja sam samo jedan) djelilac (znanja), a dariva Allah. A neće prestati (da bude) stvar ove sljedbe ispravnom do (da) stane (tj. do da nastane, dok ne nastane) Čas; ili: do (da) dođe zapovjed Allaha (tj. sudnji dan)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "....., ili (da) pomiješa vas (u neke suprotne) stranke.....".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan; rekao je Amr: Čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori: Pošto je sišao na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ajet u kome se kaže):

"Reci: On je moćan na (to) da pošalje na vas (jednu) kaznu od iznad vas.....", rekao je (Muhammed a.s.): "Utječem se u Tvoje lice"; "ili od ispod vaših nogu", rekao je: "Utječem se u Tvoje lice (tj. Tražim utočište i zaštitu sebi u Tvome licu)." Pa pošto je sišla (objava dijela ajeta):

"..... ili (da) pomiješa vas (u suprotne, nesložne) stranke, i (da) dadne kušati nekima vas junaštvo nekih....., rekao je ove dvije (muke, nevolje) su lakše, ili laganije.

GLAVA

(onoga) ko je prisposobio (uspoređivao jedan) osnov poznat sa (jednim) osnovom objašnjenim (objašnjavanim), već je objasnio Allah presudu njih dvojice (tj. sud o ta oba osnova - a prisposobio je neko ta oba osnova) zato (da) razumije (izvjesni) pitalac.

PRIČAO NAM JE Asbag, sin Feredža, pričao mi je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta da je (jedan) Beduin došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista moja žena je rodila (jednoga) dječaka crna, i zaista ja sam nijekao njega (tj. ne priznajem ga za svoje dijete; ili: smatrao sam ružnim njega, tj. da je zametnut ružnim činom moje žene, zbog njezinog preljuba, bluda s nekim)." Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li je za tebe (Ima li u tebe išta) od deva (Imaš li ti deva)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa šta (tj. kakve) su njihove boje (koje su boje)?" Rekao je: "Crvene (su)." Rekao je: "Da li je u (među) njima od lugaste (boje ikoja)?" Rekao je: "Zaista je u (Zaista su među) njima zaista (neke koje su) lugaste (boje kao lug)." Rekao je: "Pa gdje (tj. Pa kako) misliš (da) je to došlo njima (A šta misliš za to kako se to desilo)?" Rekao je: "O poslaniče Allaha! Rasa (je to što) je iščupala (tj. povukla, sebi privukla) njih (te deve dajući tu boju)." Rekao je: "A možda je ovo (neka) rasa (što) je iščupala (sebi povukla) njega (toga dječaka)."

(Ebu Hurejrete dalje kaže:) I nije dopustio njemu (tome Beduinu, tj. nije mu dao za pravo) u (njegovome) odricanju od njega (od toga djeteta).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa da je (jedna) žena došla ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Zaista moja majka se je zavjetovala da hodočasti, pa je umrla prije (nego je dospjela) da hodočasti, pa da li (da ja) hodočastim od nje (za nju, umjesto nje)?" Rekao je: "Da, hodočasti od nje (za nju). Jesi li vidjela (tj. Šta misliš) da je bilo na tvojoj majci (neko) dugovanje (dug prema ljudima) da li bi bila (ti) izvršivačica njega (tj. da li bi ga platila, da li bi platila taj dug)?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa izvršujte (izvršite dugovanje, dug) koje je za Njega (tj. koje je Njegovo, Allahovo), pa (tj. jer) zaista Allah je preči za (to izvjesno) ispunjenje obećanja (Njemu)."

GLAVA

(onoga) što je došlo o trudu (izvjesnih) sudija (koji se trude da sude) sa (onim) što je spustio Allah, uzvišen je, zbog Njegovoga govora: "..... a ko nije sudio sa (onim, tj. prema onome) što je spustio Allah, pa ti su oni (što su izvjesni) nasilnici (nepravednici)". A hvalio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, posjednika (izvjesne) mudrosti kad sudi s njom (prema njoj) i poučava je (a) neće se opterećivati (tj. a ne opterećava se, ne čini usiljeno, ne prikazuje usiljeno mudrost) od svoje strane (po proizvoljnome svome mišljenju). I (GLAVA) zdogovaranja (izvjesnih) halifa (vladara, upravljača) i njihovoga pitanja stanovnike (stanovnika izvjesnoga) znanja (tj. i njihovoga pitanja učene ljude, učenjake - pitanja i konsultovanja sa učenim ljudima, učenjacima).

PRIČAO NAM JE Šihab, sin Abbada, pričao nam je Ibrahim, sin Humejda, od Ismaila, od Kajsa, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema zavidnosti osim u dva (slučaja, u dobro, u dobru dvojice ljudi): čovjek (čovjeku što) je dao njemu Allah (jedno) imanje, pa mu se je dala moć na njegovo uništenje (tj. trošenje) u (izvjesno) pravo; a drugi je (taj što) je dao njemu Allah (jednu) mudrost, pa on sudi s njom i poučava je."

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Mugireta, sina Šubeta, rekao je:

Pitao je Umer, sin Hattaba, o izjalovljenju (izvjesne) žene, a ona je (tj. a to je žena) koja (zapadne u priliku da) se udari njezin stomak, pa baci (ona) dijete u utrobi (pobaci), pa je rekao: "Koji (od) vas je čuo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o njemu (o takvom slučaju neku) stvar (nešto)?" Pa sam rekao: "Ja." Pa je rekao: "Šta je ono (tj. Šta je to)?" Rekao sam: "Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"U njemu (tj. U ovom slučaju za pobačeno mrtvo dijete treba dati osloboditi ropstva jedno) lice: rob, ili robinja (da to lice bude)."

Pa je rekao: "Nećeš prestati (da to dokazuješ) do (da) doneseš meni (izvjesno) mjesto izlaženja (tj. izvor) u (onome, tj. za ono) što si rekao." Pa sam izašao, pa sam našao Muhammeda, sina Meslemeta, pa sam doveo njega, pa je svjedočio sa mnom da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"U njemu je (tj. Za njega, Zbog njega je jedno) lice: rob, ili robinja."

Slijedio je njega (Hišama) Ibnu Ebu Zinad od svoga oca, od Urveta, od Mugireta.

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista slijedićete svakako put (postupke onih) ko je bio (tj. koji su bili, živjeli) prije vas."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće ustati (tj. Neće nastati) Čas do (da) uzme (prihvati - dok ne prihvati) moja sljedba za uzimanje (svih) stoljeća (pokoljenja) prije nje pedljem u pedalj (pedalj po pedalj, pedalj u pedalj) i aršinom u aršin (tj. dlaku u dlaku i stopu u stopu)." Pa se je reklo: "O poslaniče Allaha! Kao Perzijanci i Vizantinci (Bizantinci)?" Pa je rekao: "A ko su (ti) ljudi osim oni (tj. A ko bi drugi mogao biti do oni, nego oni, osim oni)?"

(To jest: "Živjeće moji sljedbenici načinom života kako su živjeli prošli narodi, naročito narodi Perzije i Vizantije.")

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdulaziza, pričao nam je Ebu Umer San'anija iz Jemena, od Zejda, sina Eslema, od 'Ata-a, sina Jesara, od Ebu Seida Hudrije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista slijedićete svakako put (tj. postupke, način života onih) ko je bio (tj. koji su bili, živjeli) prije vas pedalj pedalj (u pedalj) i aršin u aršin, čak da su ulazili (čak i kad bi ulazili, ušli oni u) rupu (jamu kakvoga) guštera, slijedili biste ih." Rekli smo: "O poslaniče Allaha! Židovi i kršćani (kako su živjeli)?" Rekao je: "Pa ko (bi drugi bio - Pa ko bi drugi mogao biti)?"

GLAVA

grijeha (onoga) ko je zvao (pozivao) ka (nekoj) zabludi ili je uobičajio (jedan) običaj loš, (to je sve grijeh) zbog govora Allaha, uzvišen je: "..... i od tereta (onih) koji (su ti što u zabludu) zavode njih sa bez znanja (tj. bez ikakvoga znanja).....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Aameš od Abdullaha, sina Murreta, od Mesruka, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije od duše (osobe koja) se ubije nasilno (nepravедno ni jedna drukčije promatrana) osim (tako da) je bio (da bude) na prvoga Ademovoga sina (jedan) udjel (dio) od nje (od grijeha za ubijstvo, ubistvo te duše, te osobe)."

A ponekad (A možda) je rekao Sufjan: "..... (udjel, dio) od njezine krvi." Jer (je slučaj) da je on prvi ko je (koji je) uobičajio (to) ubijanje početkom (u početku).

GLAVA

(onoga) što je spominjao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i podstrekivao na slaganje (sa) stanovnicima (izvjesnoga) znanja (tj. na slaganje sa učenim ljudima), i što su se složila na njemu (ta) dva zabranjena (tj. sveta) tla: Meka i Medina, i što je bilo u njoj (u Medini) od prisustvovališta (sastajališta, zbornih mjesta) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Iseljenika i Pomagača, i (bajramskoga) klanjališta Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i (njegove) govornice i (njegovoga) groba.

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, Selemije da se je (jedan) Beduin prisegnuo poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na Islam. Pa je pogodila (zadesila toga) Beduina (jedna) vrućica (groznica) u Medini. Pa je došao (taj) Beduin ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Pokvari (tj. Poništi) mi moju prisegu!" Pa nije htio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (da to učini). Zatim je došao njemu pa je rekao: "Pokvari (Poništi) mi moju prisegu!" Pa nije htio (to da učini). Zatim je (ponovo) došao njemu pa je rekao: "Pokvari (Poništi) mi moju prisegu!" Pa (opet) nije htio (to da učini Muhammed a.s.). Pa je izašao (taj) Beduin. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Samo Medina je (tj. Medina je samo) kao (kovačka) mješina, (koja) niječe (tj. rasprši) svoju nevaljaštinu, a jasno (čisto) biva (jasno, čisto se pokazuje) njezina dobrota."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulvahid, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, pričao mi je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam (u prilici da) dajem čitati Abdurahmanu, sinu Avfa (tj. Čitah mu, poučavah ga ja Kur'anu). Pa pošto je bilo zadnje hodočašće (što) je hodočastio njega Umer, pa je rekao Abdurahman u Mini (na Mini): "Da si prisustvovao zapovjedniku (svih) vjernika! Došao je njemu (jedan) čovjek (i) rekao je: "Zaista (jedan) omsica (iks) govori: "Da je umro (tj. Da umre) zapovjednik (svih) vjernika, zaista prisegnuli bismo se omsici (tom-i-tom)!" Pa je rekao Umer:

"Zaista ustaću svakako večeras, pa (da) upozorim (opomenem) ovu (izvjesnu) skupinu (na one) koji hoće da otimaju njima (njihova prava)." Rekao sam: "Ne čini (to), pa (jer) zaista (to) vrijeme (sezona) hodočašća sakupi prostake (rulju od tih, između tih) ljudi, nadvladaju na tvoje sijelo (tj. i oni su sada u većini u tvome sijelu i društvu), pa se plašim da neće dati odsjesti njoj (tj. tvojoj riječi) na njezino lice (tj. na njezin način, a to će reći: plašim se da tvoju riječ ne protumače onako kako si je ti izrekao), pa (će da) odleti s njom svaki letač (letjelac, tj. razdjeljivač, prenosilac), pa pričekni (očekni, pričekaj, sačekaj) dok dođeš (u) Medinu, kuću Iseljenja, i kuću (Muhammedovog a.s.) postupka, pa (da) se spojiš sa drugovima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od Iseljenika i Pomagača, pa (da oni) zapamte tvoju besjedu i (da) dadnu odsjesti nju na njezino lice (tj. da postave nju na njezino mjesto)." Pa je rekao: "Tako mi Allaha zaista ustaću svakako s njim (s tim) u prvome mjestu ustajanja (što ću da) ustanem njega (u prvom mjestu gdje budem ustao) u Medini." Rekao je Ibnu Abbas: Pa smo došli (u) Medinu, pa je rekao:

"Zaista Allah je poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa (tom) istinom, i spustio je na njega (Svoju) knjigu, pa je bilo u (onome) što je spustio (i) ajet (toga) kamenovanja (ženjenih i udavanih preljubnika)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Muhammeda rekao je:

Bili smo kod Ebu Hurejreta, a na njemu su (nekakve) dvije odjeće, obojene njih dvije crvenim blatom (meškom), od lana, pa se je oseknuo (useknuo) pa je rekao: "Bravo! Bravo! Ebu Hurejrete se (sada može da) oseknjuje u (taj) lan. Zaista već sam vidio sebe (u takvom teškom i bijednom stanju), a zaista ja se zaista skrham u (prostoru) što je između govornice poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, do sobe Aiše (Aišine bivši ja) onesviješten (tj. ne znajući za sebe), pa dođe (izvjesni) dolazač, pa stavi svoju nogu na moj vrat i misli (tj. pričinja mu se) da sam ja lud, a nije sa mnom ludost (ludilo - a nisam ja lud), (a) nije sa mnom (ništa drugo) osim (teška) glad."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Abdurahmana, sina 'Abisa, rekao je: Pitao se (tj. Upitan) je Ibnu Abbas:

"Jesi li prisustvovao (izvjesnome godišnjem vjerskom) prazniku (tj. bajramskoj molitvi) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (neki puta)?" Rekao je: "Da. A da nije moga stupnja (u srodstvu) od njega, ne bih prisustvovao njemu od (tj. zbog svoje) mladosti (malodobnosti). Pa je došao (jednom na bajram Muhammed a.s. izvjesnome) znaku koji je kod kuće Kesira, sina Salta, pa je klanjao, zatim je predikovao. A nije spomenuo ezana, a ni ikameta. (Ezan i ikamet su ritualni pozivi na molitvu i na počinjanje molitve.) Zatim je zapovjedio (Muhammed a.s.) za (tu dobrovoljnu) milostinju. Pa su počele (izvjesne) žene (da) daju znakove ka svojim ušima i svojim grlima (pokazujući da žele dati svoj nakit iz, sa ušiju i sa grla). Pa je zapovjedio Bilalu, pa je došao njima, zatim se vratio ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) dolazi Kuba-u (tj. u mjesto Kuba kod Medine) pješačeći i jašući.

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše rekla je Abdullahu, sinu Zubejra:

"Pokopaj me sa mojim drugaricama, a ne pokopavaj me sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (mojoj) sobi, pa (jer) zaista ja mrzim da se čistim (tj. da se budem smatrala čistom, da se smatram čistom, boljom od ostalih žena Muhammeda a.s., a to bi se moglo protumačiti ako bih se pokopala sa njim, a ne u općem greblju, groblju u Medini)." A od Hišama, od njegovoga oca da je Umer poslao ka Aiši (ovakvu poruku):

"Dozvoli mi, da se pokopam sa svoja dva druga." Pa je rekla: "Da, tako mi Allaha." Rekao je: A bio je (tj. bio bi odbijen izvjesni, ili: svaki drugi) čovjek kada je poslao k njoj (poruku i molbu) od (Muhammedovih a.s.) drugova, rekla je (rekla bi ona): "Ne, tako mi Allaha, neću odabrati njih (ni) sa jednim (više) nikada."

(To jest: "Neću dozvoliti ni jednome više nikada da bude ukopan sa njima trojicom u toj sobi: sa Muhammedom a.s., i Ebu Bekrom r.a. i Umerom r.a..")

PRIČAO NAM JE Ejjub, sin Sulejmana, pričao nam je Ebu Bekr, sin Ebu Uvejsa, od Sulejmana, sina Bilala, od Saliha, sina Kejsana, rekao je Ibnu Šihab:

Izvijestio me je Enes, sin Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) klanja popodnev (ikindiju), pa dođe (u) Avalije (Visije, tj. u sela kod Medine prema Nedždu), a Sunce je podignuto (tj. a Sunce je još visoko na nebu). A povećao je (dodao je još) Lejs od Junusa: A udaljenost Avalija je četiri mila (milje), ili tri.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, pričao nam je Kasim, sin Malika, od Džuaajda, čuo sam Saiba, sina Jezida, (da) govori:

Bio je sa' na vremenu (tj. u vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (toliki da) je mud (mudd) i trećina za vaš mud danas (današnji moglo se mjeriti), a već se je povećalo u njemu.

(To jest: zapreminska mjera koja je postojala u vrijeme Muhammeda a.s., i koja se je zvala sa', a dijelila se je na četiri dijela - četiri mudda, ta mjera sa' je poslije povećana tako da je mudd, četvrti dio današnjega sa'-a toliki da bi u njega stao jedan mudd iz vremena Muhammeda a.s. i još jedna trećina toga mudda.)

Čuo je Kasim, sin Malika, (čuo je on) Džuaajda (tj. sastajao se je s njim).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Moj Bože! Blagoslovi njima u njihovoj mjeri (u njihovom sredstvu za mjerenje), i blagoslovi im u njihovome sa-u i njihovome muddu!" Misli (na) stanovnike Medine.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera da su (izvjesni) Židovi doveli k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) čovjeka i (jednu) ženu, bludničili su njih dvoje (a njih dvoje su učinili blud). Pa je zapovjedio za njih dvoje pa su se kamenovali (kamenovani su) blizu od (tj. blizu do mjesta, blizu mjesta) gdje se stavljaju (ti) mrtvaci na nosilima (prilikom, valjda, klanjanja za umrle molitve dženaze) kod Bogomolje (tj. kod džamije Muhammeda a.s., i zato se u prevodu i piše velikim početnim slovom riječ bogomolja - Bogomolja kada se god radi od džamiji Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Amra, slobodnjaka Mutaliba (Mutalibovoga), od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio u prilici da) se je pojavio (pokazao) njemu Uhud (brdo, planina kod Medine), pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Ovo je brdo (koje) voli nas, i (mi) volimo njega. Moj Bože! Zaista Ibrahim je zabranio (tj. učinio svetim tлом) Meku, a zaista ja zabranjujem (proglašavam svetim tлом) Medinu (i to njezin prostor) što je između njezina dva kamenita tla (kamenjara)." Slijedio je njega (Enesa Malikovoga) Sehl (Sa'dov) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Uhudu (tj. slijedio ga je u vezi pričanja o Uhudu).

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Ebu Gassan, pričao mi je Ebu Hazim od Sehla da je ono bio između zida Bogomolje od (onoga) što slijedi Stranu (tj. između zida koji se nalazi prema Meki, Ka'bi) i između Governice prolaz (izvjesne) ovce.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Abdurahman, sin Mehdije, pričao nam je Malik od Hubejba, sina Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što je (Ono što je) između moje sobe i moje govornice, (to) je (jedan) vrt od vrtova raja, a moja govornica je na mome bunaru (vrelu, zdencu)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha (Umerovoga) rekao je:

Natjecao je (tj. Izvodio, vršio je natjecanje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, među (izvjesnim) konjima (konjaništvom), pa se je poslala (tj. pustila na trku ona konjica) koja se je trenirala (vježbala) od nje (od te konjice), a njezin cilj je ka Hafja'u ka Senijjetul-Veda'u (tj. od Hafja-a do Senijjetul-Veda-a), a (ona konjica) koja se nije trenirala (nije se vježbala), njezin cilj je Senijjetul-Veda' do bogomolje Zurejkovića, i da je Abdullah (Umerov) bio u (tj. među onima) ko se (koji se) je natjecao (utrkiavao).

PRIČAO NAM JE Kutejbete od Lejsa, od Nafi'a, od Ibnu Umera. - H - A pričao mi je Ishak, izvijestili su nas 'Isa, i Ibnu Idris i Ibnu Ebu Ganijjete od Ebu Hajjana, od Šabije, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Čuo sam Umera na govornici Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Saib, sin Jezida, čuo je Usmana, sina 'Affana, (kao) predikovaoca (govornika) na govornici Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Hišam, sin Hassana, da je Hišam, sin 'Urveta pričao njemu od svoga oca da je Aiša rekla:

Bio je (običaj da) se stavi za mene i za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ovo korito (ili lavor za pranje odjeće), pa zajedrimo (tj. pa uniđemo) u njega skupa (ja i on).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je 'Abbad, sin 'Abbada, pričao nam je Asim Ahvel od Enesa rekao je:

Sklopio je savez Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Pomagača i Kurejševića u mojoj kući koja je u Medini. I usrdno se molio (jedan) mjesec (dana i) moli (moleći) na (neka) plemena od Sulejmovića (tj. proklinjući on neke ogranke plemena Sulejmovića, neka manja plemena od širega plemena Sulejmovića).

PRIČAO MI JE Ebu Kurejb, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Burejd od Ebu Burdeta rekao je: Došao sam (u) Medinu, pa je susreo mene Abdullah, sin Seleme, pa je rekao meni:

"Odi ka (mome) stanu, pa (da) napojim tebe u čaši (tj. iz čaše, iz pehara što) je pio u njoj (iz nje) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (da) klanjaš u (jednoj) bogomolji (što) je klanjao u njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio." Pa sam otišao sa njim. Pa je napojio mene (jednim) hmeljnim napitkom (ili napitkom od ječmena brašna ili pšenična, sličnim bulguru, bunguru), i nahranio me je (nekim) datulama, i klanjao sam u njegovoj bogomolji.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Rebi'a, pričao nam je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, pričao mi je Ikrimete od Ibnu Abbasa da je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njemu, rekao je: Pričao mi je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Došao mi je noćas (jedan) dolazač od moga Gospodara, a on je u 'Akiku (u dolini koja se tako zove, a nalazi se izvan Medine), to jest: Klanjaj u ovoj dolini blagoslovljenoj, i reci: "Umra (Umru) i hodočašće (zajedno hoću da obavim)!"."

A rekao je Harun, sin Ismaila: Pričao nam je Alija: "Umra (tj. Umru) u hodočašću."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sin Dinara, od Ibnu Umera:

Odredio je mikat (mjesto gdje treba da se odluči da se počinje vršiti obred hodočašća - odredio je to) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (i to mjesto zvano) Karn za stanovnike Nedžda, a Džuhfu za stanovnike Sirije, a Zul-Hulejfu za stanovnike Medine. Rekao je: Čuo sam ovo od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A doprlo mi je da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "A za stanovnike Jemena je Jelemlem." A spomenuo se je Irak, pa je rekao (Ibnu Umer): Nije bio (mikat) Iraka tada (određen jer tada u Iraku nije ni bilo muslimana).

PRIČAO NAM JE Abdurahman, sin Mubareka, pričao nam je Fudajl, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, pričao mi je Salim, sin Abdullaha, od svoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da se je on pokazao, a on je u svome odmaralištu pred zoru u Zul-Hulejfi, pa se reklo njemu:

"Zaista ti si u (jednoj pjeskovitoj) dolini blagoslovljenoj."

(Ili: da se je ono pokazalo njemu u snu, a on je u svome odmaranju na kraju noći u Zul-Hulejfi, pa se je reklo njemu: "Zaista ti si u dolini blagoslovljenoj.".)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Nije za tebe od (izvjesnoga) posla (ni jedna) stvar.....".

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori u molitvi (izvjesne) zore, podigao je svoju glavu od (tj. sa svoga) naklonjanja (sa ruku'a i) rekao je:

"Moj Bože, naš Gospodaru, i za Tebe (tj. Tebi) je (svaka) hvala!", (to je rekao) u zadnjem (naklonu-rekatu, a) zatim je rekao: "Moj Bože! Prokuni omsicu i omsicu (tog-i-tog i tog-i-tog)!" Pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je:

"Nije za tebe (tj. Nije tebi) od (toga) posla (ni jedna) stvar, ili (da) se vrati na njih (tj. ili da primi pokajanje njima), ili (da) kažnjava njih, pa (jer) zaista oni su nasilnici (nepravednici)."

GLAVA

Njegovoga govora, uzvišen je: "..... a bio je (izvjesni, svaki) čovjek najmnogobrojnija stvar prepirkom (tj. čovjek se najviše prepire).", i Njegovoga govora, uzvišen je: "I ne prepirate se (ne raspravljajte sa) stanovnicima Knjige (tj. sa sljedbenicima Biblije drukčije) osim sa (prepirkom) koja je ona ljepša.....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - Pričao mi je Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je 'Attab, sin Bešira, od Ishaka, od Zuhrije, izvijestio me je Alija, sin Husejna, da je Husejn, sin Alije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je Alija, sin Ebu Taliba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, noću došao njemu i Fatimi - na nju (naš) pozdrav (ili: njoj mir)! - kćeri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao njima:

"Zar nećete klanjati (tj. Zar ne klanjate)?" Pa je rekao Alija: Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Samo naše duše (tj. Naše duše) su (samo) u ruci Allaha, pa kada je htio da proživi (tj. da probudi iza sna, spavanja) nas, proživio je nas (tj. probudi nas)." Pa je otišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je rekao njemu (kad mu je rekao) to (Alija), i nije vratio (tj. nije odgovorio) k njemu (ni jednu) stvar. Zatim je čuo njega, a on je odlazao nazad, (i) udara (udarajući on) svoje stegno i on (a on) govori:

"..... a bio je (izvjesni, svaki) čovjek najmnogobrojnija stvar prepiranjem."

Rekao je Ebu Abdullah: Govori se (onome) što je (koji je) došao tebi noću, pa on je "tarik" (dolazak noću). A govori se (naziva se, zove se, kaže se da je) "tarik" (i izvjesna) zvijezda, a "essakibu" je (izvjesni) obasjavač, koji sjaji. Govori se: "Prosvijetli tvoju (svoju) vatru!", za (onoga, tj. to se govori, rekne onome) koji loži (pali, potpaljuje vatru, pa mu se tako napominje da nastoji da vatra dadne sjaj koji će prosvijetliti).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Seida, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta:

Dok smo mi (bili) u Bogomolji, izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ođite ka Židovima!" Pa smo izašli sa njim (i išli smo) dok smo došli kući (njihovoga) učenjaka (koji ih je poučavao Tevrat, koji im je čitao Tevrat; ili: kući čitanja Tevrata, tj. kući u kojoj se je čitao i proučavao Tevrat). Pa je stao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je dozivao njih, pa je rekao:

"O družino Židova! Primate Islam, spasićete se!" Pa su rekli: "Priopćio si, o Ebul-Kasime!" Rekao je: Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "To hoću. Primate Islam, spasićete se." Pa su rekli: "Već si (nam) priopćio, o Ebul-Kasime!" Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "To (i) hoću." Zatim je rekao nju (tu riječ, tu rečenicu) treći puta. Pa je rekao:

"Znajte da je zemlja samo za Allaha i Njegovoga poslanika (tj. Znajte da je zemlja samo Allahova i Allahovoga poslanika, pripada Allahu i Njegovome poslaniku, a to će reći: zemlja je državna, državno vlasništvo, ili kako se to danas kaže: zemlja je nacionalizovana), i zaista je hoću da udaljim (protjeram) vas iz ove zemlje. Pa ko je našao od vas sa svojom imovinom (neku, jednu) stvar (da je ne može sa sobom ponijeti), pa neka proda nju. A ako ne, pa znajte da je zemlja (sva) samo za Allaha i Njegovoga poslanika."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I takođe učinili smo vas (jednom) sljedbom srednjom (ili: jednim narodom srednjim).....", i što je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za držanje (tj. o držanju za muslimansku) skupinu (zajednicu), a oni su stanovnici (izvjesnoga) znanja (tj. a muslimansku, islamsku skupinu, zajednicu čine muslimanski učeni ljudi, islamski učenjaci, i njih se treba držati).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, pričao nam je Ebu Usamete, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Seida Hudrije rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dovest će se Nuh (Noe) sudnjega dana (tj. na sudnjem danu) pa (će da) se govori njemu: "Da li si priopćio (ljudima Allahovu objavu)?" Pa (će da) govori: "Da, o moj Gospodar!" Pa će se pitati njegova sljedba (tj. njegov narod): "Da li je priopćio vama (objavu)?" Pa (će oni da) govore: "Nije došao nama od opominjača (ništa, niko, tj. Nije nam došao, dolazio nikakav opominjač)." Pa (će Uzvišeni Allah da) govori: "Ko su tvoji svjedoci?" Pa (će Nud da) govori (da kaže): "Muhammed i njegova sljedba." Pa ćete se dovesti vi pa ćete svjedočiti." Zatim je čitao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"I takođe učinili smo vas (jednom) sljedbom srednjom....." - rekao je (da to znači): pravednom, "zato (da) budete svjedoci na (izvjesne, ili: na sve) ljude, i (da) bude (ovaj) poslanik na (nad) vama svjedok.....".

A od Džafera, sina 'Avna: Pričao nam je Aameš od Ebu Saliha, od Ebu Seida Hudrije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za ovo (tj. za ovaj hadis, o ovome hadisu).

GLAVA:

Kada se je trudio (da pogodi pravu istinu izvjesni) namjesnik ili (izvjesni) sudac, pa je pogriješio protiv (zakona Allahovoga) poslanika od bez znanja (tj. pa pogriješi ne znajući), pa njegov sud (presuda) je vraćen (odbijen, tj. njegova presuda i odluka je beznačajna, ne važeća, ona se poništava, ne vrijedi) zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Ko je radio (Ko radi neki) rad (što) nije na njemu naša stvar (zapovjed), pa on je vraćanje (odbijanje, tj. taj rad se poništava).".

PRIČAO NAM JE Ismail od svoga brata, od Sulejmana, sina Bilala, od Abdulmedžida, sina Suhejla sina Abdurahmana sina Avfa, da je on čuo Seida, sina Musejjeba, (da) priča da su Ebu Seid Hudrija i Ebu Hurejrete pričala njih dvojica njemu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslao (opremio) brata Adijjevića Ensariju i učinio (postavio) je namjesnikom njega na (tj. u) Hajberu. Pa je došao sa datulama odstranjenim (tj. Pa je donio datule vrsne, dobre, kao da su probirane i ostavljane na stranu one najbolje). Pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Jesu li svake (tj. sve) datule (hurme) Hajbera ovakve?" Reкао je: "Ne, tako mi Allaha, o poslaniče Allaha! Zaista mi zaista kupujemo (sebi tu mjeru zvanu sa' za (ta) dva sa'a od (toga) skupa (datula, tj. od običnih datula, slabijih datula, sakupljenih redom bez probiranja)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne činite (to tako), a ali (tj. nego) slično za slično (tj. jednaku mjeru za jednaku mjeru, kilu za kilu), ili prodajte ovo (tj. ove slabije datule), i kupite (sebi) za njegovu cijenu (tj. za njihovu cijenu, za novac koji ste dobili za njih nešto) od ovoga (tj. nešto od tih dobrih datula), a takođe je (izvjesno); a takođe je (isti postupak i sa onim što se mjeri tom) mjerom (drugom osim sa'a, jer je sa' zapreminska mjera slična varičaku, a mizan je mjera slična kantar i vagi)."

GLAVA

nagrade (izvjesnoga, ili svakoga) suca kada se trudio (da pogodi pravu istinu), pa je pogodio, ili je pogriješio.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, Mukri'a-Mekkija, pričao nam je Hajvete, sin Šurejha, pričao mi je Jezid, sin Abdullaha sina Hada, od Muhameda, sina Ibrahima sina Harisa, od Busra, sina Seida, od Ebu Kajsja, slobodnjaka Amra, sina Asa, (tj. slobodnjaka Amrovoga), od Amra, sina Asa, da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Kada je sudio (izvjesni) sudac, pa se je trudio, zatim je pogodio, pa za njega su (tj. pa on ima kod Uzvišenoga Allaha) dvije nagrade. A kada je sudio, pa se je trudio, zatim je pogriješio, pa za njega je (jedna) nagrada."

Reкао je (Jezid): Pa sam pričao za ovaj hadis Ebu Bekru, sinu Amra sina Hazma, pa je rekao: Ovako je pričao meni Ebu Selemete, sin Abdurahmana, od Ebu Hurejreta. A rekao je Abdulaziz, sin Muttaliba, od Abdullaha, sina Ebu Bekra, od Ebu Selemeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (navedenome hadisu).

GLAVA

(izvjesnoga) dokaza na (tj. protiv onoga) ko je rekao: "Zaista sudovi (presude, odredbe) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, bile su vidljive (jasne, poznate svima njegovim drugovima)." I (GLAVA onoga) što je bio (slučaj da) odsustvuje neki (od) njih od prisustvovališta (od zbornih mjesta) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i stvari (poslova) Islama.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, od Ibnu Džurejdža, pričao mi je Ata' od Ubejda, sina Umejra, rekao je:

Tražio je dozvolu Ebu Musa na Umera (tj. Ebu Musa da uniđe Umeru), pa kao da je on našao njega zaposlenoga, pa se povratio (nazad). Pa je rekao Umer: "Zar nisam čuo glas Abdullaha, sina Kajsja?! Dozvolite mu (da uđe)." Pa se je pozvao njemu. Pa je rekao: "Šta je nosilo tebe (tj. šta te je ponukalo, ili navelo) na (ono) što si napravio?" Pa je rekao: "Zaista mi smo bili (u prilici da) se zapovjeda nama za ovo." Reкао je: "Pa donesi mi na ovo (za to neki) dokaz, ili zaista ću učiniti svakako s tobom (tj. tebi kaznu)." Pa je otišao ka (jednome) sijelu od Pomagača. Pa su rekli: "Neće svjedočiti (niko drugi) osim najmlađi (od) nas." Pa je ustao Ebu Seid Hudrija pa je rekao: "Već smo bili (u prilici da) se zapovjeda nama (tj. Već se

zapovjedaše nama) za ovo." Pa je rekao Umer: "Sakrilo se je na mene (tj. Bilo je sakriveno, nepoznato meni) ovo od stvari (tj. od zapovjedi) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Zabavilo je mene (moje) udaranje rukom o ruku u (tim) trgovima (pijacama kupujući prodajući)."

(Čak, dakle, ni revnosni Umer r.a. nije bio u mogućnosti da zna sve preporuke i zapovjedi Muhammeda a.s., jer je često odsustvovao baveći se trgovinom.)

PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, pričao mi je Zuhrija da je on čuo od 'Aaredža (da) govori: Izvijestio me je Ebu Hurejrete, rekao je:

"Zaista vi tvrdite da Ebu Hurejrete umnožava (taj) hadis (ili: to izvjesno pričanje, razgovor koje, koji svaljuje) na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. tvrdite da Ebu Hurejrete priča mnogo hadisa od Muhammeda a.s.), a Allah je (izvjesno) obećanje (tj. mjesto, ili vrijeme obećanja - a to će reći: a Allah je obećano mjesto i vrijeme odredio kada će se vidjeti kakav je ko bio, drugim riječima: odredio je i obećao je sudnji dan gdje će se sve vidjeti). Zaista ja sam bio (jedan) čovjek siromah (bijednik), (i) držim se (za) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na napunjenosti svoga stomaka (tj. trudeći se samo da mi je stomak sit, a ne pazeći da steknem imanje). A bili su Iseljenici (u takvoj prilici da) zapošljava njih (izvjesno) udaranje rukama po rukama (prilikom kupoprodaje) u (tim) trgovima (pijacama, tj. Iseljenike zapošljavaše trgovina po pijacama). A bili su Pomagači (u prilici da) zapošljava njih (njihovo) ustajanje na njihove imovine (tj. Pomagače zapošljavaše njihova obrada njihovih imanja, njihovo staranje i briga za imanjima). Pa sam prisustvovao (bio sam prisutan sijelu koje je sazvano) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, jednoga dana, i rekao je:

"Ko prostre svoj ogrtač dok izvršim svoju besjedu, zatim zgrabi (tj. skupi, uzme) njega, pa neće zaboraviti (ni jednu) stvar (ništa što) je čuo nju od mene (što čuje, koju čuje od mene)." Pa sam prostro (jedan) ogrtač (što) je bio (koji je bio) na meni. Pa tako mi (Onoga) koji je poslao njega sa (tom) istinom, nisam zaboravio (ni jednu) stvar (ništa što) sam čuo nju od njega (koju sam čuo od njega)."

GLAVA

(onoga) ko je vidio (tj. smatrao) ostavljanje (izvjesnoga) nijekanja (osuđivanja nečega) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jednim) dokazom (da je to dozvoljeno jer ga nije Muhammed a.s. zanijekao, osudio), ne od (nekoga drugoga) osim (Allahovoga) poslanika (tj. a ako neko drugi osim Muhammeda a.s. nešto ne zaniječe i ne osudi, to ne može biti dokaz da je to dozvoljeno jer ga taj neko drugi nije zanijekao i osudio).

PRIČAO NAM JE Hammad, sin Humejda, pričao nam je Ubejdulah, sin Muaza, pričao nam je moj otac, pričao nam je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od Muhammeda, sina Munkedira, rekao je:

Vidio sam Džabira, sina Abdullaha, (da) se zaklinje sa Allahom (da) je zaista Ibnu Sajjad (taj) Velepremazivač (Dedždžal). Rekao sam: "Zaklinješ se sa Allahom." Rekao je: "Zaista ja sam čuo Umera (da) se zaklinje na to kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije zanijekao (nije osudio) njega (tj. pa nije zanijekao, niti osudio to zaklinjanje Umera) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio."

(U pogledu shvatanja i tumačenja ovoga hadisa ima mnogo mišljenja, ali to se neće iznositi, niti će se ta mišljenja prikazivati, navoditi.)

GLAVA

(izvjesnih) sudova (presuda, odredaba) koji (koje) se poznaju sa (tj. pomoću, po izvjesnim) dokazima, i kako je (i kakav je) smisao (izvjesnoga) značenja (dokazivanja) i njezino tumačenje (tumačenje toga smisla; ili: i njegovo tumačenje, tj. i tumačenje toga značenja, dokazivanja).

A već je izvijestio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (za) stvar (izvjesnoga) konjanštva (konja) i (drugih životinja nekih) osim njih (osim konja), zatim se je pitao (tj. upitan je) o (izvjesnim, domaćim) magarcima, pa je pokazao njima (tj. ukazao im je) na Njegov govor, uzvišen je:

"Pa ko uradi težinu (jednoga) truna (nekoga) dobra, vidjeće ga." A upitao se (tj. Upitan) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, o (izvjesnome) gušteru, pa je rekao: "Neću jesti njega, a neću zabranjivati njega (Neću ga jesti, a neću zabranjivati da se jede)." I jeo se na trpezi (na sofri) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (taj izvjesni) gušter, pa je tražio (tj. pa je našao) dokaz Ibnu Abbas u (tome) da on nije zabranjen (za jelo).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Zejda, sina Eslema, od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Konji su za trojicu: za (jednoga) čovjeka su nagrada, a za (jednoga) čovjeka su pokrivač, a na (jednoga) čovjeka su teret (tj. grijeh). Pa što se tiče čovjeka koji je (taj što) su njemu nagrada, pa (to) je čovjek (koji) je svezao njih u put (tj. radi puta) Allaha (tj. radi njihove upotrebe u ratu u ime Allaha), pa je produljio (uže na koje su svezani ti konji) u (na) livadi, ili vrtu (bašči). Pa što su pogodili u svome užetu (od) te livade, ili vrta (bašče), bilo je (tj. biće na sudnjem danu) njemu lijepa djela. A da (bude slučaj) da su oni (A kad bi slučajno oni) odsjekli svoje uže (otrgli uže ti konji), pa (da) su trčali (na jednu) visiju ili dvije visije (ili: da su trčali jedan ophod ili dva ophoda), bili su (tj. bili bi i) njihovi tragovi i njihovi izmeti (fuškije upisani u) lijepa (dobra) djela njemu. I da je (slučaj) da su oni prošli pokraj (neke) rijeke, pa (da) su pili iz nje, a nije htio (on) da (ih) napoji s njom, bilo je (bilo bi i) to lijepa djela njemu (na sudnjem danu). I oni su (I ti takvi konji su) za toga čovjeka nagrada. A čovjek (koji) je svezao njih bogaćenjem sebe (tj. radi toga da se obogati, da ne bude siromašan), i činjenjem sebe čednim (tj. i radi toga da se učini čednim da ne mora da se moli drugome u slučaju neke potrebe u kojoj treba imati konje), i nije zaboravio pravo Allaha u njihovim vratovima, a ni njihovim leđima (koje se nalazi, tj. zekat, ili milostinju koju je Allah odredio od konja), pa oni (pa ti konji) su njemu (tome čovjeku jedan) pokrivač (tj. pokriće za njegove potrebe). A čovjek (koji) je svezao njih ponosom i licemjerstvom (tj. radi ponosa i licemjerstva), pa oni su na toga teret (tj. grijeh)."

A pitao se je (tj. Upitan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (pitomim, domaćim) magarcima. Rekao je: "Nije spustio Allah na mene o njima (tj. meni o njima ništa drugo) osim ovoga ajeta usamljenoga, sakupljača (tj. općenitoga, sveobuhvatnoga): "Pa ko uradi težinu truna (nekoga) dobra, vidjeće njega. A ko uradi težinu truna (od nekoga) zla, vidjeće njega.".

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Ibnu Ujejneta od Mansura, sina Safijjete (Safijje), od njegove majke, od Aiše da je (jedna) žena pitala Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, on je sin Ukbeta, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, Numejrija, pričao nam je Mansur, sin Abdurahmana sina Šejbeta, pričala mi je moja majka od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jedna) žena pitala Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o (ženskoj) mjesečnici (menstruaciji):

"Kako (da) se kupamo od nje (tj. poslije nje)?" Rekao je: "Uzmeš (jedan) komad pamuka omošusen (omošusen, omošusen, tj. namirisan mošusom, mosušom), pa se očistiš s njime (njime, pomoću njega)." Rekla je: "Kako (da) se očistim s njime, o poslaniče Allaha?" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Očisti se!" Rekla je: "Kako (da) se očistim s njime, o poslaniče Allaha?" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Očistiš se s njime." Rekla je Aiša: Pa sam poznala (ono čišćenje) koje hoće poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam povukla nju k sebi, pa sam poučila nju.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa da je Umu Hufejd (Umu Hufejda), kći Harisa, sina Hazna, poklonila ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (neko) maslo, i sir i gušterove. Pa je pozvao za njih (za gušterove da se donesu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa su se jele one (te životinje) na njegovoj trpezi (sofri). Pa je ostavio njih (te životinje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kao (izvjesni) gadljivac za njega (tj. kao onaj izvjesni koji se gadi zbog toga mesa, kome ne prija to da jede). A da su bile (te životinje) zabranjeno (jelo), ne bi se (one) jele na njegovoj trpezi (sofri), a niti bi (bio on) zapovjedio za njihovo jedenje.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Saliha, pričao nam je Ibnu Vehb, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me je 'Ata-a, sin Ebu Rebaha, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je jeo bijeli luk ili crveni luk, pa neka se odstrani (od) nas, ili neka se odstrani (od) naše (iz naše) bogomolje, i neka sjedi u svojoj kući." I zaista ono donio se je njemu uštap (posuda poput Mjeseca o uštapu) - rekao je Ibnu Vehb: misli (na jedan) tanjir - u njemu su zeleni (zelen) od trava (od povrća, tj. u njemu je neko zeleno povrće). Pa je našao (osjetio) za nju (tj. u nje, u te smjese povrća neki) vjetar (tj. ružan miris), pa je pitao o njemu. Pa se on izvijestio (tj. izviješten je, rečeno mu je) za (ono, o onome) što je u njemu od (tih) trava (tj. od tih povrća). Pa je rekao:

"Približite ih (Nosite ih, Dajte ih ka omsici, ka iksu, tom-i-tom)." Pa su približili njih (ta povrća) ka nekom (od) njegovih drugova (što) je bio sa njim. Pa pošto je vidio njega (da) je mrzio njihovo jedenje (tj. da je mrzio to da jede), rekao je: "Jedi (ti), pa (tj. jer) zaista ja se sašaptavam (sa onim) ko (je taj što) se nećeš sašaptavati (ti sa njim - sa koji se ti ne sašaptavaš)."

A rekao je Ibnu 'Ufejra od Ibnu Vehba: (donio se je njemu jedan) lonac, (a) u njemu su (neke) zeleni (zelen, tj. zeleno povrće). (Doslovno: došlo se je njemu sa loncem, u njemu su zeleni, tj. donio se je njemu lonac, u njemu su zeleni.). A nije spomenuo Lejs i Ebu Safvan od Junusa priču (toga) lonca, pa neću znati (tj. pa ne znam je li) on (tj. je li to) od govora Zuhrije, ili je (to) u (tome) hadisu (spomenuto).

PRIČAO MI JE Ubejdulah, sin Sa'da sina Ibrahima, pričao nam je moj otac (Sa'd) i moj stric (amidža Jakub), rekla su njih dvojica:

Pričao nam je moj (naš) otac (Ibrahim) od svoga oca (Sa'da), izvijestio me je Muhamed, sin Džubejra, da je njegov otac Džubejr, sin Mut'ima, izvijestio njega da je (jedna) žena od Pomagača došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je govorila njemu o (jednoj) stvari (tj. za nešto da joj dodijeli kao pomoć). Pa je zapovjedio njoj za (jednu) zapovjed (tj. za jednu pomoć kada se ponovno obrati i navrati). Pa je rekla:

"Jesi li vidio (tj. Šta misliš), o poslaniče Allaha, ako nisam našla (tj. ako ne nađem) tebe?" Rekao je: "Ako nisi našla mene (Ako me ne nađeš), pa dođi Ebu Bekru!" Povećao je Humejdija od Ibrahima, sina Sa'da: Kao da ona misli (na njegovu) smrt (pod izrazom "..... ako nisam našla tebe?", tj. ako te ne nađem na životu?).